

Kesäkuussa 1948 löytyi Isonkyrön pitäjän Tuuralan kylästä maanviljelijä Iisakki Luhtalan maalta salaojitustöissä pari ruumishautaa. Löytöpaikkaa kävi tarkastamassa Kansallismuseon amanuenssi, maisteri Auvo Hirsjärvi, joka toimitti kertyneet löydöt museoon ja peitätti toisen, koskemattoman haudan. Kalmiston lähempi tutkiminen jäi syksyyn ja lokakuun alussa tutki allekirjoittanut yhteensä 5 ruumishautaa. Haudoista löydettyjen lukuisten tekstiilien konservointi on vielä kesken, mutta pyydettyinä väliaikaisena tutkimuskertomuksena saan kunnioittaen esittää seuraavaa.

Kalmisto sijaitsee Kyrönjoen pohjoispuolella, n. 160 m luoteeseen mv I. Luhtalan talosta, alavalla peltoaukealla. Kaikki haudat olivat samansuuntaisia ja aivan vierekkäin, vainajain päät länteenpäin. Koko kaivausalue käsitti n. 25 m². Haudat oli kaivettu savimaahan.

Hauta a. (Pohjoisin hauta) Arkku kaivettiin esille jo kesäkuussa, mutta peitettiin silloin uudelleen. Sen kansi oli kesän kuluessa kokonaan lahonnut. Vainaja oli haudattu täyssissä pukimissaan, joihin kuului:

- kellertävästä verasta tehty leveäliepeinen asetakki. Keskellä rivi kangaspäällysteisiä nappeja. Napinlävet n. 5 cm:n pituiset.
- asetakin päällä kannettava lyhyt päällystakki oli tehty vihreästä villakankaasta mutta miltei kokonaan lahonnut.

- turkishousut olivat nykyisten saapashousujen malliset.

Taskussa oli rautaesine.

- yläosaltaan kaksinkertaisiksi taivutetut villasukat ulottuivat polvien yläpuolelle, missä metallisoljella varustettu nahkahihna piti ne paikoillaan. Sukkien päällä oli paulat, ja sääriä suojasivat myös hihnoilla kiinnitetyt nahkasäärystimet. Jalkineet olivat nahkaa. Kannan nahkalevyjen turpominen lienee antanut aihetta kertomuksiin korkeakantaisista jalkineista.

Hauta b. "tutkittiin" jo kesäkuussa. Vainaja oli haudattaisissaan, jotka säilyneistä jätteistä päätellen ovat olleet samanlaiset kuin haudassa a. Päälystakkikin lienee ollut melko ehyt löydettyä.

Hauta c. Ilmeisesti on salaojaa kaivettaessa tuhottu kaksi hautaa, sillä kaivannon eteläreunasta, välittömästi hauta d:n vierestä tavattiin luurangon jäännöksiä: pääkallo, oikea käsi ja oikea reisiluu. Puvun jäännöksiä ei löydetty, mutta polven kohdalla oli poikittain nahkahihna pyöreine, metallipäälysteisine nappeineen. Näyttipä siltä, kuin vainaja olisi haudattu samaan arkkuun kuin hauta d:n ruumis.

Hauta d. oli välittömästi hauta e:n alla. Arkkuja oli siis tältä kohden kahdessa kerroksessa päällekkäin. Vainaja oli puettu pitkäliepeiseen, tummanruskeaan sarkatakkiin, jossa oli ruudullinen vuori. Jaloissa oli lyhyet yläosaltaan kaksinkertaisiksi taitetut sukat ja nahkatossut. Housujen jäännöksiä ei tavattu.

Hauta e:stä oli säilynyt vain arkun pohja ja laitoja, pieniä palasia sukista ja muuan muodoton rautaesine.

Hauta f. Välittömästi edellisen vieressä ja yhtä syvällä oli hauta f. Arkku on ollut 190 cm pitkä ja se on pään puolelta vahvistettu kulmarautoilla. Vaatteiden jäännöksiä ei löytynyt; ainoastaan muaan pyöreä nappi.

Hauta g. Vain musta, kapea juova maassa oli merkinä arkun olemassaolosta. Arkun kustakin kulmasta löytyi rautanau-la. Muuatta pitkää saranarautaa on mahdollisesti myös käytetty arkun vahvistamiseen. Puvun jäännöksiä ei tavattu ja luurangosta olivat ainoastaan polvilumpiot ja reisiluut säilyneet.

Kaikki vainajat oli haudattu arkkuihin. Nämä olivat yleensä melko yksinkertaista tekoa; puutapit lienevät yhdistäneet osat toisiinsa. Parissa tapauksessa oli arkun kulmiin käytetty rautanauvoja tai kulmarautoja. Yleensä olivat kannet ja varsinkin pohjat paremmin säilyneet: laidat ja päät sitävastoin sortuneet ja lahonneet miltei olemattomiksi.

Kolmessa tapauksessa oli vainaja ilmeisesti haudattu täysissä pukimissaan. Hauta d:n karkea, ruskea takki oli huomattavasti yksinkertaisempaa tekoa kuin hautojen a-b turkishousut ja ajan muodin mukaiset verkaiset asetakit. Kaikilla vainajilla lienee ollut villasukat jalassa sekä nahkajalkineet tai yksinkertaiset karvatossut. Pähineitä ei löytynyt. - Kaikki säilyneet vaatekappaleet ovat villaa. Koska pellava säilyy maassa varsin huonosti on ilmeistä, että löydöttömien hautojen vainajat on haudattu pellavaisissa alusvaatteissaan. Näitä on nähtävästi muillakin ollut villavaatteiden alla.

Pukujen kuosi todistaa, että nämä sotilashaudat ovat 1700-luvulta - ainakin ne lienevät Suomen sotaa varhemmat - mutta se ei vielä todista mitään tänne haudattujen kansallisuudesta. Tämän kysymyksen ratkaisee sensijaan jääväämättö-

mällä tavalla muuan pieni, haudasta löydetty esine. Asetak-
kia konservoituessa löytyi nimittäin sen sisäpuolelta pieni,
silkkinarussa riippuva ja ilmeisesti ihoa vasten kannettu
risti, jossa on venäjänkielisiä kirjaimia. Luhtalan kalmis-
to on siis venäläinen sotilashautausmaa. Arkkujen keskinäi-
nen suhde todistaa, että se ^{joko} on ollut pitemmän ajan käy-
tössä, ^{tai todennäköisemmin on tämä ruusua kirestä suljettu arkkuja lään pienen huoppaan.} (mutta mahdollisesti on vanhimmat haudat täydellisine
pukuineen kaivettu välittömästi jonkun taistelun jälkeen.)
Lähinnä tulee ajatelleeksi Ison vihan aikoja, jolloin joku
sotilasosasto hyvinkin on voinut olla majoitettuna näillä
seduin.

Olof af Hällström

ei tähtäty.

Sanomalehti Kansan Äänen toimitus.

Vaasa.

Arv. lehdessänne oli 29.9.1950 (n:o 38) Isonkyrön Tuuralan kalmistolöytöä koskeva kirjoitus, joka oli otsikoitu "Isonkyrön ruumislöytö painettiin villaisella". Koska mainittu kalmisto aikoinaan tutkittiin muinaistieteellisen toimikunnan toimesta, haluan kunnioittaen lähettää muutamia asiaa valaisevia lisätietoja.

Isonkyrön Tuuralan Luhtalan pellostä ~~xx~~ löydettiin kesällä 1948 salaojitustöissä ruumishauta melko hyvin säilyneine vaaterarsineen. Paikkakuntalaisten ~~xxxxxxx~~ toivomuksesta - haudan löstä ja merkityksestä oli syntynyt eriäviä mielipiteitä - otettiin paikan tutkiminen toimikunnan historiallisen osaston saman kesän työohjelmaan, mutta muitten töitten takia ~~xxx~~ suoritettiin kaivaukset vasta lokakuussa maisteri O. af Hällström'in johdolla. Runsaaitten, mutta sangen huonossa tilassa olleiden tekstiililöytöjen konservoinnin saatiin tekstiilien konservoimisosastolla vallitsevan työruuhkan takia päätökseen vasta viime vuoden kesällä, minkä takia ~~ä~~ löydön tieteellinen hyväksikäyttö edelleenkin on suorittamatta.

Kaivauksissa todettiin että Luhtalan pellossa oli pieni ruumiskalmisto, johon oli haudattu ainakin 6 vainajaa. Tieteellisesti tutkittiin 5 hautaa, loput tulivat esille salaojitustöissä. Kaikki vainajat oli haudattu yksinkertaisissa puuarkuissa. Laudat oli rautanauloin kiinnitetty toisiinsa. Ruumiit olivat kokonaan mädäntyneet; luurangoista oli säilynyt osia vaatekappaleiden sisällä. Ainakin yhdessä tapauksessa oli kaksi arkkuja asetettu päällekkäin, mikä viittaa siihen, että vainajat on samanaikaisesti ja kaikessa kiireessä

haudattu pelloon tehtyyn kaivantoon. Villasta tehdyt vaatekappaleet olivat hämmästyttävän hyvin säilyneet, muista vaatteista ei sensijaan löytynyt jälkeäkään. Kolmesta haudasta ei löytynyt vaatteita, mistä päätellen nämä vainajat on haudattu alusvaatteissaan tai ruumiskääröön keidottuina. Muissa haudoissa oli sensijaan paljon vaatetavaraa. Saattoi mm todeta, että vainajilla oli ollut nahkajalkineet, joissa oli tuolta täytteenä, pitkät villasukat, joiden kaksinkertaiseksi taivutettu yläosa oli villalangalla kiinnitetty polven ja alapuolelle, turkishousut. Takit olivat erilaisia. Mm löytyi eheänä säilynyt, ruskea, ruudullinen takin vuorikangas, joka malliltaan lähinnä lienee 1700-lukua. Lisäksi otettiin talteen vihreätä aseta-kin kangasta ja keltaista nahkapuvun jäännöksiä. Tärkein löytö ajoituksen kannalta oli kreikkalaiskatolinen risti, jonka takapuolella oli kirjoitus kirkkoslavoonisin kirjaimin. Risti on vaikeasti ajoitettavissa, mutta asiantuntijan mukaan se saattaa olla valmistettu ± 1800.

Luhtalan pellolle on siis haudattu joukko sotilaita, osa täysissä pukimissaan, osa alusvaatteissaan. Pukuparsien ja ristin perusteella on haudat katsottava ainakin 150 v. vanhoiksi. Tähän on siis haudattu joko Ison vihan tai Suomen sodan aikana venäläisiä sotilaita.